

การปรับปรุงและสร้างสื่อพื้นที่สาธารณะตลาดน้ำบางนกแขวกเพื่อผู้สูงอายุ

เสาวลักษณ์ เกตุแก้ว, วินัย หมั่นคติธรรม

สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่องานสถาปัตยกรรม
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

ตลาดบางนกแขวกตลาดบางนกแขวก ตั้งอยู่ที่ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จ.สมุทรสงคราม แบ่งพื้นที่สาธารณะได้ออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) พื้นที่จอดรถ 2) พื้นที่ห้องน้ำสาธารณะ 3) พื้นที่เส้นทางเข้าออก 4) พื้นที่ทางเดินริมน้ำภายในตลาดน้ำบางนกแขวก

ผู้อยู่อาศัยในตลาดบางนกแขวกเป็นตลาดที่เก่าแก่จึงมีการชำรุดของพื้นที่สาธารณะซึ่งผู้ประชากรอยู่อาศัยในพื้นที่ตลาดน้ำบางนกแขวกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและยังมีผู้ดำเนินกิจการส่วนในตลาด

เก็บข้อมูลโดยการใช้วิธีสำรวจตำแหน่งพื้นที่สาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ 1) พื้นที่จอดรถทางเข้าตลาด 2) พื้นที่จอดรถด้านใน 3) ห้องน้ำสาธารณะ 4) ทางเดินเข้าออกท้ายตลาด 5) ทางเดินเข้าออกตรอกโรงผืน 6) ทางเดินเข้าออกข้างบ้านเจ้าพ่อบางนกแขวก 7) ทางเดินเข้าออกตรงข้ามอาสนวิหารแม่พระบังเกิด 8) ทางเดินริมน้ำ จัดทำแบบสอบถาม จำนวน 399 ชุด โดยใช้วิธีการหาจำนวนด้วยสูตร Taro Yamane และผลที่ได้มาจากการทำแบบสอบถามแสดงถึงความพึงพอใจในการใช้งานพื้นที่สาธารณะตลาดน้ำบางนกแขวกเพื่อเป็นแนวทางการออกแบบปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ

โดยนำเสนอการออกแบบผ่านสื่อ ดังนี้ 1) แผ่นนำเสนอ รูปแบบการจัดวางเนื้อหาโมดูลาร์กริด 2) โปสเตอร์ รูปแบบการจัดวางเนื้อหา โมดูลาร์กริด 3) ภาพเคลื่อนไหว

คำสำคัญ : สังคมผู้สูงอายุ, พื้นที่สาธารณะ, การออกแบบเพื่อคนทุกวัย

บทนำ

ตลาดน้ำบางนกแขวก ตั้งอยู่ที่ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จ.สมุทรสงคราม ตลาดบางนกแขวกจริงๆมีความเก่าแก่มาโดยอาจเริ่มมีตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ที่ทรงโปรดให้ขุดคลองดำเนินสะดวกจากปากคลองบางนกแขวกไปถึงปากคลองภาษีเจริญ รวมถึงการสร้างประตูน้ำบางนกแขวกในปี พ.ศ. 2452 ที่นี้จึงกลายเป็นจุดศูนย์รวมของการนัดการค้าขายทางน้ำ

ซึ่งมีผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ เช่นเดียวกับสังคมในปัจจุบันที่มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นจนเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจากข้อมูลประชากรของประเทศไทยปี พ.ศ.2556 คาดว่าในไม่นานจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ผู้สูงอายุยังมีปัญหาในด้านสุขภาพที่

แตกต่างกัน เนื่องจากเป็นวัยที่ร่างกายมีการถดถอย และเสื่อมลงเป็นผลทำให้โรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ซึ่งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ร่วมกันดำเนินงานเพื่อคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ จึงได้มีโครงการพัฒนาชุมชนเพื่อผู้สูงอายุตลาดน้ำบางนกแขวกในยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีผู้รับผิดชอบโครงการคือหน่วยงานรัฐในพื้นที่ชุมชนเพื่อสร้างตัวอย่างชุมชนที่เป็นแม่บทเรื่องการพัฒนาเพื่อผู้สูงอายุ

ปัจจุบันผู้อยู่อาศัยในตลาดบางนกแขวกเป็นตลาดที่เก่าแก่จึงมีการชำรุดของพื้นที่สาธารณะซึ่งผู้ประชากรอยู่อาศัยในพื้นที่ตลาดน้ำบางนกแขวกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและผู้สูงอายุยังเป็นผู้ดำเนินกิจการส่วนใหญ่ในตลาด จึงไม่ควร

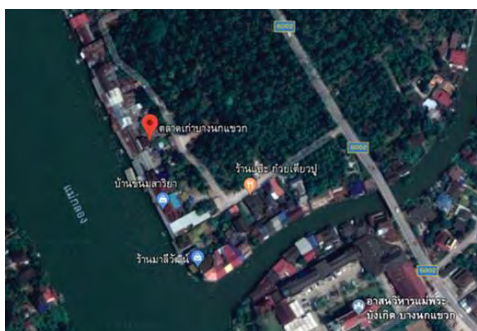
มองข้ามการชำรุดของพื้นที่สาธารณะการดูแลรักษาของพื้นที่สาธารณะซึ่งมีผลกระทบในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในพื้นที่ตลาดน้ำบางนกแขวกแล้วยังทำให้เกิดความเป็นระเบียบและสะดวกต่อนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในตลาดน้ำบางนกแขวกซึ่งการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะภายในตลาดน้ำบางนกแขวกเพื่อผู้สูงอายุ จะเป็นการเริ่มต้นปรับเปลี่ยนเพื่อเตรียมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในอนาคต และเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ตลาดน้ำบางนกแขวก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อสำรวจพื้นที่สาธารณะภายนอกและภายในตลาดน้ำบางนกแขวกเพื่อวิเคราะห์ออกแบบปรับปรุงพื้นที่สาธารณะตลาดน้ำบางนกแขวกให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ
- 2) เพื่อเผยแพร่ข้อมูลตลาดน้ำบางนกแขวกให้หน่วยงาน องค์กร และผู้ที่มีความสนใจในโครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะตลาดน้ำบางนกแขวกเพื่อผู้สูงอายุ
- 3) การพัฒนาพื้นที่เพื่อผู้สูงอายุมีความสำคัญและสามารถนำไปต่อยอดได้

ระเบียบวิธีวิจัย

ตำแหน่งพื้นที่ ตลาดบางนกแขวกตลาดบางนกแขวก ตั้งอยู่ที่ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จ.สมุทรสงคราม

ภาพที่ 1 แผนที่ตลาดเก่าบางนกแขวก

แบ่งพื้นที่สาธารณะได้ออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

- 1) พื้นที่จอดรถ
- 2) พื้นที่ห้องน้ำสาธารณะ
- 3) พื้นที่เส้นทางเข้าออก
- 4) พื้นที่ทางเดินริมน้ำภายในตลาดน้ำ

บางนกแขวก

ภาพที่ 2 พื้นที่สาธารณะตลาดน้ำบางนกแขวก

ศึกษาลักษณะพื้นที่และภูมิประเทศของตลาดน้ำบางนกแขวก

ศึกษาด้านพฤติกรรมของผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัย

ศึกษากฎหมายพื้นที่สำหรับผู้สูงอายุ

ศึกษาการจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะตลาดน้ำบางนกแขวกเพื่อ

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย จะแบ่งกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่มคือ

1. ประชากรที่อยู่อาศัยในพื้นที่หมู่ 1 และหมู่ 6 ตำบล บางนกแขวก อำเภอบางคนที จ.สมุทรสงครามมีจำนวนประชากรโดยประมาณ 190 คน

2. จำนวนนักท่องเที่ยวของตลาดน้ำบางนกแขวกจำนวนประชากรโดยประมาณ 40 คนต่อวันคิดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยว 14,590 คนต่อปี เพื่อให้การออกแบบการนำเสนอ นั้น สามารถตอบสนองแต่ละกลุ่มผู้ใช้งานได้เหมาะสมที่สุด ที่มาของจำนวนประชากรนักท่องเที่ยวอ้างอิงจากการเก็บรวบรวมของ คณะกรรมการชุมชน

ปากคลองตลาด นางสาว จันทิมา อาชาพานิช
ตำแหน่งประธานคณะกรรมการชุมชน

จัดทำแบบสอบถาม จำนวน 390 ชุด
โดยใช้วิธีการหาจำนวนด้วยสูตร Taro Yamane
และผลที่ได้มาจากการทำแบบสอบถามเพื่อเป็น
แนวทางการออกแบบปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ

หลักการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างนิยมใช้สูตร
ทาโร ยามาเน (Taro Yamana)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการ

N = จำนวนประชากร

e = ค่าคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า

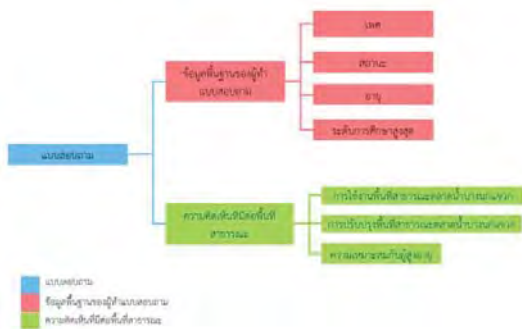
$$n = \frac{560,160}{1+5728(0.05)^2}$$

$$n = 400$$

ภาพที่ 3 การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนจัดทำแบบสอบถาม

1) การจัดทำแบบสอบถามที่มาจาก
วิเคราะห์ข้อมูลและหัวข้อที่มีความเกี่ยวข้อง
กับการออกแบบ

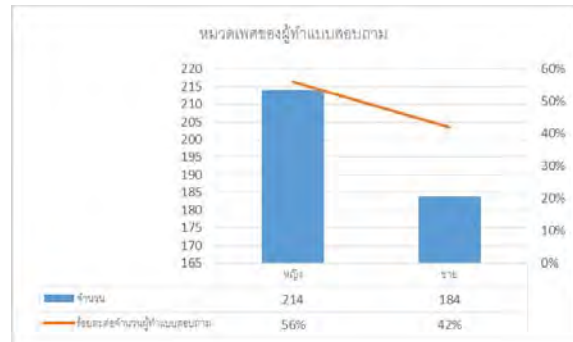

แผนภูมิที่ 1 ขั้นตอนจัดทำแบบสอบถาม

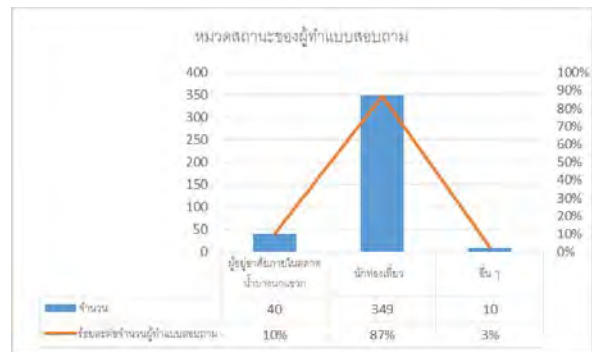
2) การดำเนินขั้นตอนในให้กลุ่มเป้าหมาย
ได้ทำการตอบแบบสอบถามตามจำนวน

ภาพที่ 3 ตอบแบบสอบถาม

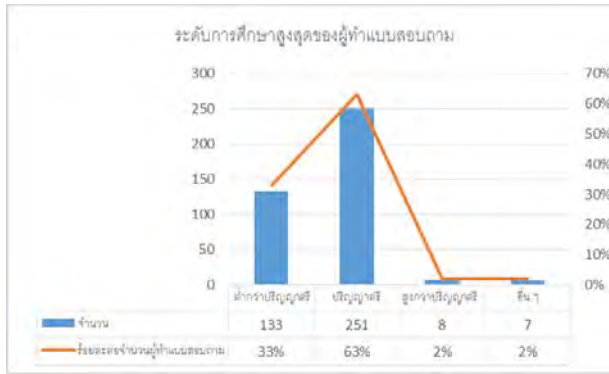
แผนภูมิที่ 2 หมวดเพศของผู้ทำแบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 3 หมวดสถานะของผู้ทำแบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 4 หมวดอายุของผู้ทำแบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 5 ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ทำแบบสอบถาม

โดยนำเสนอการออกแบบผ่านสื่อ ดังนี้
1) แผ่นนำเสนอ รูปแบบการจัดวางเนื้อหาโมดูลาร์กริด 2) โปสเตอร์ รูปแบบการจัดวางเนื้อหา โมดูลาร์กริด 3) ภาพเคลื่อนไหว

ผลการวิจัย

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะตลาดน้ำบางนกแขวกเพื่อผู้สูงอายุ เป็นโครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะตลาดน้ำบางนกแขวก เพื่อเป็นการเริ่มต้นปรับเปลี่ยนเพื่อเตรียมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในอนาคต

ตำแหน่งพื้นที่สาธารณะ ตลาดบางนกแขวก ตั้งอยู่ที่ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จ.สมุทรสงคราม ตลาดบางนกแขวกตั้งอยู่เกือบขอบจังหวัดสมุทรสงครามทางทิศเหนือ

ภาพที่ 4 ตำแหน่งพื้นที่สาธารณะตลาดน้ำบางนกแขวกที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง

1) พื้นที่จอดรถทางเข้าตลาด

ภาพที่ 5 พื้นที่จอดรถทางเข้าตลาดก่อนปรับปรุง

ภาพที่ 6 พื้นที่จอดรถทางเข้าตลาดหลังการปรับปรุง

ปรับพื้นผิวบริเวณที่จอดรถเป็นพื้นคอนกรีตเพื่อความสะอาดสำหรับการใช้รถเข็นผู้พิการ และง่ายต่อการบำรุงรักษา

เพิ่มพื้นที่นั่งพักผ่อนและเสิร์ฟในพื้นที่ เพื่อเพิ่มความปลอดภัยในการใช้งานพื้นที่

จัดระเบียบการจอดรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน เพิ่มที่จอดรถผู้พิการ

2) พื้นที่จอดรถด้านใน

ภาพที่ 7 พื้นที่จอดรถด้านในก่อนปรับปรุง

ภาพที่ 10 ห้องน้ำสาธารณะหลังปรับปรุง

ภาพที่ 8 พื้นที่จอดรถด้านในหลังปรับปรุง

ปรับพื้นผิวบริเวณที่จอดรถเป็นพื้นคอนกรีตเพื่อความสะอาดสำหรับการใช้รถเข็นผู้พิการ และง่ายต่อการบำรุงรักษา

จัดระเบียบการจอดรถยนต์ รถจักรยาน เพิ่มที่จอดรถผู้พิการ จัดระเบียบพื้นที่ศาลาด้านหน้าพื้นที่จอดรถเป็นพื้นที่นั่งพักผ่อน

จัดพื้นที่ทางเดินเข้าออกพื้นที่จอดรถเพื่อเพิ่มความปลอดภัยในการเดินเข้าออกพื้นที่จอดรถ

3) ห้องน้ำสาธารณะ

ภาพที่ 9 ห้องน้ำสาธารณะก่อนปรับปรุง

จัดพื้นที่ห้องน้ำสาธารณะเป็นส่วนของห้องน้ำชาย ห้องน้ำหญิงและห้องน้ำผู้พิการ ห้องน้ำผู้พิการอยู่ในระดับเดียวกับพื้นทางเดินด้านนอกเพื่อความปลอดภัยจากอุบัติเหตุในการใช้พื้นที่ต่างระดับ

ใช้สุขภัณฑ์ที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุและผู้พิการโดยสุขภัณฑ์ในพื้นที่ห้องน้ำผู้พิการจะมีราวจับพยุงตัวเพื่อความปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน

เพิ่มพื้นที่นั่งพักผ่อนด้านหน้าห้องน้ำสาธารณะ

4) ทางเดินเข้าออกท้ายตลาด

ภาพที่ 11 ทางเดินท้ายตลาดก่อนปรับปรุง

ภาพที่ 12 ทางเดินเข้าตลาดหลังปรับปรุง

จัดทำราวกันตก 2 ระดับ เพื่อเพิ่มความสะอาด ในส่วนของราวจับ ใช้วัสดุเป็นไม้เนื้อแข็งเพื่อลดความร้อนของบริเวณราวจับ กันตก

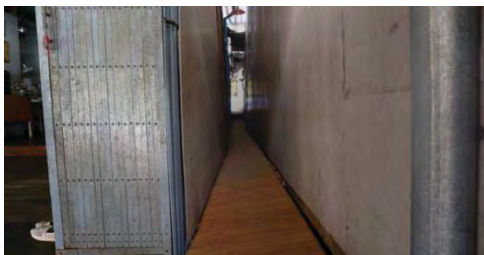
และส่วนของราวกันตกเป็นเหล็กเคลือบสีกันสนิม
เพื่อความทนทานแข็งแรง

ปูพื้นผิวทางเดินด้วยคอนกรีตพิมพ์ลาย
เพื่อความสวยงาม ลดปัจจัยที่ทำให้เกิดผลลลอกจากอุบัติเหตุการล้ม เพราะพื้นผิวสัมผัสไม่ขรุขระ

5) ทางเดินเข้าออกตรอกโรงผื่น

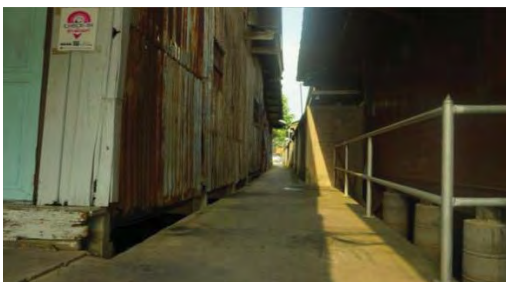
ภาพที่ 13 ทางเดินตรอกโรงผื่นก่อนปรับปรุง

ภาพที่ 14 ทางเดินตรอกโรงผื่นหลังปรับปรุง

ใช้วัสดุปูพื้นผิวทางเดินเป็นไม้เนื้อแข็ง
ความกว้าง 0.06 เมตร พอดีกับความกว้างของ
พื้นที่ เพื่อลดรอยต่อระหว่างแผ่นไม้เพิ่มความ
แข็งแรง ทนทาน บำรุงรักษาง่าย และลดการเกิด
อุบัติเหตุจากการใช้งาน

6) ทางเดินเข้าออกข้างบ้านเจ้าพ่อบางนกแขวก

ภาพที่ 15 ทางเดินข้างบ้านเจ้าพ่อบางนกแขวก
ก่อนปรับปรุง

ภาพที่ 16 ทางเดินข้างบ้านเจ้าพ่อบางนกแขวก
หลังปรับปรุง

ปูพื้นผิวทางเดินด้วยคอนกรีตพิมพ์ลาย
เพื่อความสวยงาม ลดปัจจัยที่ทำให้เกิดผลลลอกจากอุบัติเหตุการล้ม เพราะพื้นผิวสัมผัสไม่ขรุขระ

7) ทางเดินเข้าออกตรงข้ามอาสนวิหารแม่พระ
บังเกิด

ภาพที่ 17 ทางเดินตรงข้ามอาสนวิหารแม่พระ
บังเกิดก่อนปรับปรุง

ภาพที่ 18 ทางเดินตรงข้ามอาสนวิหารแม่พระ
บังเกิดหลังปรับปรุง

ปูพื้นผิวทางเดินด้วยคอนกรีตพิมพ์ลาย
เพื่อความสวยงาม ลดปัจจัยที่ทำให้เกิดผลลลอกจากอุบัติเหตุการล้ม เพราะพื้นผิวสัมผัสไม่ขรุขระ

8) ทางเดินริมน้ำ

ภาพที่ 19 ทางเดินริมน้ำก่อนปรับปรุง

ภาพที่ 20 ทางเดินริมน้ำหลังปรับปรุง

บริเวณทางเดินริมน้ำไม่มีราวกันตก
สำหรับผู้ใช้งาน อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุระหว่างการ
ใช้งานได้

พื้นผิวทางเดินเป็นวัสดุที่แตกต่างกันจึง
ทำให้เกิดความไม่สม่ำเสมอ และอาจทำให้เกิด
อุบัติเหตุ

9) โปสเตอร์ (Poster) ขนาด A2 (59.4 x 42.0
เซนติเมตร) คือภาพขนาดใหญ่ที่พิมพ์บนกระดาษ
และมีจุดประสงค์เพื่อทำให้สะดวกต่อผู้รับสารและ
สามารถสื่อสารข้อมูลออกไปได้ การสื่อสารต่อ
ความเชื่อของคนส่วนใหญ่การออกแบบให้ข้อมูลที่มี
ความซับซ้อนเข้าใจง่ายขึ้นให้คนในพื้นที่ได้เกิด
ความเข้าใจในข้อมูลของโครงการโดยการใช้
ภาพกราฟิกมาอธิบาย

ภาพที่ 21 โปสเตอร์ (Poster)

10) แผ่นนำเสนอ (Plate present) ขนาด A1 (59.4
x 84.1 เซนติเมตร) การรวบรวมข้อมูลการออกแบบ
นำเสนอในรูปแบบที่ถูกจัดวางให้ผู้ที่อยู่อาศัยใน
พื้นที่หรือนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในผลงานได้
เข้าใจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเข้าใจได้ง่ายและ
มีข้อมูลครบถ้วน

ภาพที่ 22 แผ่นนำเสนอ (Plate present)

11) ภาพเคลื่อนไหว (Multimedia) โดยมี
ระยะเวลาอยู่ที่ 7.50 น. เนื้อหาภายใน
ภาพเคลื่อนไหว แบ่งส่วนเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน

ดังนี้ ส่วนที่ 1 เวลา 0.00 น.-1.33 น. ส่วนที่ 2 เวลา 1.34 น.-7.30 น. ส่วนที่ 3 เวลา 7.31 น.-7.50 น.

การออกแบบเพื่อให้ผู้ที่เป็นผู้อยู่อาศัยในพื้นที่และผู้ที่มีความสนใจในโครงการได้เห็นความเปลี่ยนแปลงและบรรยากาศอย่างชัดเจนโดยไม่มี ความซับซ้อนด้านข้อมูลแล้วเข้าใจง่าย

ภาพที่ 23 ภาพเคลื่อนไหว (Multimedia)

สรุปและอภิปรายผล

โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะภายใน ตลาดน้ำบางนกแขวกเพื่อผู้สูงอายุ จะเป็นการ เริ่มต้นปรับเปลี่ยนเพื่อเตรียมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสมบูรณ์ในอนาคต และเป็นแนวทางการพัฒนา คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ตลาดน้ำบางนกแขวก

เพื่อสำรวจพื้นที่สาธารณะภายนอกและ ภายในตลาดน้ำบางนกแขวกเพื่อวิเคราะห์ ออกแบบปรับปรุงพื้นที่สาธารณะตลาดน้ำบางนกแขวกให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

เพื่อเผยแพร่ข้อมูลตลาดน้ำบางนกแขวก ให้หน่วยงาน องค์กร และผู้ที่มีความสนใจใน โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะตลาดน้ำบางนกแขวกเพื่อผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

ปรับการจัดวางข้อความให้ดูน่าอ่าน ใส่ ข้อความกำกับใต้รูปภาพ และแบ่ง หมวดหมู่ของ ภาพ จัดวางกรอบข้อความให้ดูเข้าใจง่าย ให้ดู เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จัดทำเนื้อหาในวิดีโอให้มี ความกระชับ ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- Boonnarapithak.P, Mankatitham.W, International Journal of Advances inMechanical and Civil Engineering (IJAMCE), (2019).The Project of Studying the Model of Housing in the Waterfront Community of Koh Kret, Nonthaburi, Volume-6, Issue-5.
- Kwanyu.C, Mankatitham.W, International Journal of Management and Applied Science (IJMAS), (2019). Commercial Identity Creation Approach in Koh Kret Community Area, Volume-5, Issue-10.